

EX MACHINA
ROBERT LEPAGE

HOLLAND FESTIVAL

INHOUD

CONTENTS

INFO & CREDITS 02

887 08

887 11

HET THEATER VAN ROBERT LEPAGE 09

ROBERT LEPAGE'S THEATRE 12

OVER DE ARTIEST 16

ABOUT THE ARTIST 17

HOLLAND FESTIVAL 2017 20

WORD VRIEND

JOIN US 22

COLOFON

COLOPHON 24

INFO

VR 16.6, ZA 17.6, ZO 18.6*
VR 16.6, SAT 17.6, SUN 18.6*

aanvang starting time
20:00, *15:00
8 pm, *3 pm

locatie venue
Stadsschouwburg Amsterdam, Rabozaal

duur running time
2 uur, geen pauze
2 hours, no interval

taal language
Engels met Nederlandse boventiteling
English with Dutch surtitles

websites
www.lacaserne.net
www.epidemic.net

inleiding introduction
door by
Florian Hellwig
19:15, zo 18.6 – 14:15
7:15 pm, Sun 18.6 – 2:15 pm

meet the artist
met with Robert Lepage
moderator Ruth Mackenzie
za 17.6 – na de voorstelling
Sat 17.6 – after the performance

CREDITS

tekst, ontwerp, regie, spel
text, design, direction, performed by
Robert Lepage

Engelse vertaling English translation
Louisa Blair

creative director, ontwerp creative
direction, design
Steve Blanchet

dramaturgie dramaturgy
Peder Bjurman

regieassistent assistant director
Adèle Saint-Amand

componist, geluidsonwerp
composer, sound design
Jean-Sébastien Côté

lichtontwerp lighting design
Laurent Routhier

beeldontwerp image design
Félix Fradet-Faguy

medewerking decor associate set design
Sylvain Décarie

medewerking rekwisieten associate
properties design
Ariane Sauvé

medewerking kostuums associate
costumes design
Jeanne Lapierre

productiemanagement production
manager
Marie-Pierre Gagné

productieassistentie production assistant
Véronique St-Jacques

technische leiding technical director
Paul Bourque

tour manager tour manager
Samuel Sauvageau

technische leiding tournee
technical director-touring
Olivier Bourque

stage manager stage manager
Nadia Bélanger

hoofd geluid sound manager
Olivier Marclé

hoofd licht lighting manager
Renaud Pettigrew

multimedia integratie & video manager
multimedia integration & video manager
Nicolas Dostie

hoofd kostuums & rekwisieten costumes &
properties manager
Isabel Poulin

hoofd toneelknecht head stagehand
Chloé Blanchet

technisch advies technical consultants
Catherine Guay, Tobie Horswill

advies creatief proces acting consultant -
creative process
Reda Guerinik

agent regisseur director's agent
Lynda Beaulieu

productie production
Ex Machina

in opdracht van commissioned by
The Arts and Culture Program of the
TORONTO 2015 Pan Am, Parapan Am
Games

coproductie coproduction
le lieu unique, Nantes; La Comète - Scène
nationale de Châlons-en-Champagne;
Edinburgh International Festival; Århus
Festuge; Théâtre de la Ville-Paris; Festival
d'Automne à Paris; Romaeuropa Festival
2015; Bonlieu Scène nationale Annecy;
Ysarca Art Promotions - Pilar de Yzaguirre;
Célestins, Théâtre de Lyon; SFU Wood-
ward's Cultural Programs, on the occasion
of Simon Fraser University's 50th Anni-
versary, Vancouver; Le Théâtre français
du Centre national des Arts d'Ottawa; Le
Théâtre du Nouveau Monde, Montréal;
Tokyo Metropolitan Theatre; Canadian
Stage, Toronto; Théâtre du Trident,
Québec; La Coursive Scène nationale La
Rochelle; Le Volcan, Scène nationale du
Havre; The Brooklyn Academy of Music,
New York; The Bergen International
Festival; the Barbican, London; Holland
Festival, Amsterdam; Chekhov Internatio-
nal Theatre Festival, Moscow

productie Ex Machina
producer Ex Machina
Michel Bernatchez (geassisteerd door
assisted by Vanessa Landry-Claverie,
Valérie Lambert)
Ex Machina wordt gefinancierd door is
funded by the Canada Council for the
Arts, Québec's Arts en and Literature
Council and the City of Québec.

productie buitenland associate**production**

Europa en and Japan: Epidemic (Richard Castelli, geassisteerd door assisted by Chara Skiadelli, Florence Berthaud en Claire Dugot)
Amerika, Azië (behalve except Japan), Australia, New Zealand: Menno Plukker Theatre Agent (Menno Plukker geassisteerd door assisted by Dominique Sarrazin en and Isaïe Richard)

wereldpremière world premiere

Toronto, 14 juli 2015

Aanvullend gedicht Additional poem

Speak White, poem © Michèle Lalonde 1968, used with permission of Michèle Lalonde.

Het gedicht van Michèle Lalonde is een direct antwoord op de befaamde slogan *Speak White*, voorheen gebruikt op Noord-Amerikaanse plantages om slaven te bevelen altijd de taal van hun witte meesters te spreken. Dezelfde uitdrukking werd later gebruikt om er bij Franstalige Canadezen op aan te dringen om Engels te spreken en hen te herinneren aan hun inferioriteit of ondergeschikte positie. Michèle Lalonde's poem is a dramatic direct response to the famous *Speak White* slogan, formerly used on North American plantations to command slaves to speak at all times the language of their white masters. This same expression was later used to urge French-speaking Canadians to speak English and remind them of their inferiority or subordinate position.

Aanvullende muziek Additional music

Mer Morte (Jean-Guy Cossette, Gilles Morissette), Éditions Densta en and Macadam Cow-Girl,
uitgevoerd door performed by Arthur et les Jaguars, gebruikt met toestemming van used with permission of Disques Mérite

Bang Bang (My baby shut me down)
geschreven door written by Sonny Bono
© Cotillon Music Inc and Chris-Marc Music, uitgevoerd door performed by Nancy Sinatra, gebruikt met toestemming van used with permission of Boots Enterprises Inc.

Bang Bang (My baby shut me down)
geschreven door written by Sonny Bono

© Cotillon Music Inc en and Chris-Marc Music, uitgevoerd door performed by Claire Lepage, gebruikt met toestemming van used with permission of Disques Mérite

Mood Indigo (Edward Kennedy Ellington, Irving Mills, Albany Bigard)
uitgevoerd door performed by Henry Mancini and his Orchestra © 1960,
gebruikt met toestemming van used with permission of SONY/ATV Music Publishing and Songwriters Guild of America for Indigo Mood

Leavin' on your mind (Michael Webb Pierce, Wayne P Walker), Universal songs of Polygram Intl Inc.
uitgevoerd door performed by Patsy Cline, gebruikt met toestemming van used with permission of Universal Music Publishing Canada

Menuet no. 2 (Johann Sebastian Bach)
gearrangeerd door arrangements by Gabriel Thibaudeau
uitgevoerd door performed by Gabriel Thibaudeau en and Denis Chabot

Aanvullende beelden**Additional images**

Photo Donald Gordon (MSTC/CollectionCN:X-40842) gebruikt met toestemming van used with permission of the Canada Science and Technology Museum

View of the taking of Québec on 13th September 1759 (Hervey Smith 1797)
Public domain

James Murray (unknown artist, 1770)
Public domain

Portrait of Major-General James Wolfe (1727-1759) Attributed to Joseph Highmore
Public domain

Excerpts from the film *Hôtel-Château*, gebruikt met toestemming van used with permission of the National Film Board of Canada

Excerpts from a film report *Le Samedi de la matraque*, gebruikt met toestemming van used with permission of Radio-Canada Archives

Images of John F. Kennedy assassination from Zapruder Film © 1967 (Renewed 1995)
The Sixth Floor Museum at Dealey Plaza

887 is herinneringskunst. De voorstelling ontstond uit de jeugdherinneringen van Robert Lepage. Het verhaal is niet lineair, maar, net als ons geheugen zelf, associatief en bestaat uit tekst, beeld en muziek. 887 stelt de vraag hoe we ons eigen leven herinneren en dus vormgeven, en hoe we in wezen hetzelfde doen met een land, in dit geval: Canada.

In zijn monoloog daalt Lepage af in de krochten van zijn geheugen en stelt hij vragen over de relevantie van bepaalde herinneringen. Waarom onthouden we wel een telefoonnummer uit onze jeugd, maar vergeten we ons huidige? Hoe kan het dat een kinderliedje permanent in je geheugen gegrift staat, terwijl de naam van een geliefde je zomaar kan ontglippen? Waarom beklijft betekenisloze informatie, terwijl nuttige informatie verdwijnt?

Daarnaast gaat het over de vergetelheid, het onbewuste en hoe herinneringen mettertijd vervangen worden door digitale opslag, een berg aan data en virtueel geheugen. Op welke manier is theater, een kunstvorm die gegrond is in de herinnering, vandaag de dag nog relevant. Hoe?

Al deze vragen zijn samengebracht in een verhaal dat het midden houdt tussen toneel en een conference. Lepage zelf staat op het podium naast een indrukwekkende maquette van zijn ouderlijke huis. 887 (zijn vroegere huisnummer) is een voorstelling waarin Lepage de grootste kwelling van iedere acteur blootlegt: hij moet – per definitie, of om te overleven – niet alleen zijn tekst onthouden, maar ook zijn verleden, de historische en sociale werkelijkheid die zijn identiteit gevormd heeft.

HET THEATER VAN ROBERT LEPAGE

door Vincent Kouters

Als er iemand is die de magie van het theater tot in de puntjes van zijn vingers beheerst, dan is het wel Robert Lepage. De Canadese theaterregisseur maakt sinds de jaren tachtig naam met voorstellingen die geprezen zijn om hun visionaire karakter en technologische vernieuwingen. Zijn theater zit vol met innovatieve theatertechniek, epische verhalen en aanstekelijke personages.

Hoogtepunten uit zijn rijke oeuvre zijn *The Seven Streams of the River Ota* (1994) – over onder andere Hiroshima, concentratiekampen en aids – en de solo *The Far Side of the Moon* (2000), een verhaal over twee rivaliserende broers ten tijde van de Koude Oorlog en de Space Race. In 2013 regisseerde Lepage Wagner's Ring-cyclus bij de Metropolitan Opera in New York. In 2014 stond hij op het Holland Festival met het multimediale spektakel *Playing Cards: SPADES*. Nu is hij terug met 887, een van de meest persoonlijke verhalen uit zijn carrière.

Opvallend is dat Lepage, in tegenstelling tot veel van de grote beeldende theatermakers uit zijn generatie, taal niet vijandig gezind is. Zijn werk kenmerkt zich zelfs door een ouderwetse voorliefde voor zaken als plot en verhaal. Daardoor is het doorgaans zeer toegankelijk. Het vooruitstrevende en visionaire zit hem in de vormgeving van het verhaal. Bij elke voorstelling zoekt hij opnieuw naar de juiste vorm, die het verhaal het beste tot zijn recht laat komen. Intense en langdurige democratische processen zijn dat. Organisch, zonder kant-en-klare tekst, komen acteurs en regisseur al improviserend samen tot een voorstelling. Het is een bijzonder en tijdrovend proces, dat ook wel eens kan uitmonden in een mislukking. Maar als het hem lukt, dan maakt Lepage iets groots. Dan vallen video, film, decor, acteurs en muziek op een ongekende manier samen.

Lepage, in een gesprek met de Britse regisseur Richard Eyre: 'Ik ben nooit echt geïnteresseerd geweest in gewoon theater. Toen ik jong was, was ik veel meer geïnteresseerd in theatraliteit. Er is volgens mij een groot verschil tussen theater en theatraliteit en dat komt omdat de theatergeschiedenis in Canada nog heel jong is – vijftig jaar oud of zo – en we dus geen klassiekers hebben. Onze klassiekers hebben we geleend. Als ik zeg dat ik meer geïnteresseerd ben in theatraliteit, dan heeft dat denk ik te

maken met de smaak van jonge makers, acteurs en regisseurs in Québec, die sterk beïnvloed was, in de jaren zeventig tenminste, door rock-concerten, dans, performancekunst en veel minder door theater. Want het theater hier was veel minder alomtegenwoordig dan in Engeland. En het theater dat er was, was al lang dood: niemand herkende zich er nog in. Het ging niet over de zaken waar mensen zich mee bezighielden.'

Robert Lepage is geboren op 12 december 1957 in Québec. Hij was de eerste van twee kinderen van Germaine en Fernand Lepage. Zijn vader was een voormalig officier van de marine die op dat moment werkte als taxichauffeur. Er waren al twee geadopteerde kinderen in het gezin. Deze werden Engelstalig opgevoed. Toen Robert en zijn zus geboren werden, woonde het gezin in het Franstalige Québec, dus zij werden Franstalig opgevoed. Lepage noemt zijn gezin een 'metafoor voor Canada'. Net als het land wordt het in tweeën gespleten door de taalgrens.

In *887* gaat Lepage terug naar die kindertijd; hij herinnert zich de armoede, de taalstrijd en zijn eigen angsten en twijfels. *887* is wederom een show vol verhaallijnen en botsende thema's en in die zin 'vintage Lepage'. Zoals eigenlijk altijd bij hem draaien maatschappelijke en persoonlijke motieven om elkaar heen. Wat resulteert, is een samenballing, een geslepen diamant, met Lepage zelf als verbindende factor. Alle connecties en lijntjes en acrobatische trucs die nodig zijn om alles met elkaar te verbinden komen uit zijn koker. 'Ik geloof niet dat ik iets magisch doe,' zegt hij zelf. 'Alle verbindingen zijn er al, ergens in het onbewuste of in het collectieve onbewuste. Ik hoef alleen maar de verschillende elementen met elkaar in contact te brengen. De toevallige connecties ontstaan vanzelf. Dat gebeurt vanzelf. Dat gebeurt altijd.'

887

887 is a journey into the realm of memory. The idea for this project originated in the childhood memories of Robert Lepage; years later, he plunges into the depths of his memory and questions the relevance of certain recollections. Why do we remember a phone number from our youth yet forget our current one? How does a childhood song withstand the test of time, permanently ingrained in our minds, while the name of a loved one escapes us? Why does meaningless information stick with us, but other more useful information falls away?

How does memory work? What are its underlying mechanisms? How does a personal memory resonate within the collective memory?

887 considers various commemorative markers – the names of parks, streets, stelae and monuments – and the historical heritage around us that we no longer notice. Consequently, the play also focuses on oblivion, the unconscious, and the memory that fades over time and whose limits are compensated for by digital storage, mountains of data and virtual memory. In this era, how is theatre, an art based on the act of remembering, still relevant today?

All these questions are distilled into a story in which Lepage, somewhere between a theatre performance and a conference, reveals the suffering of an actor who – by definition, or to survive – must remember not only his text but also his past, as well as the historical and social reality that has shaped its identity.

ROBERT LEPAGE'S THEATRE

by Vincent Kouters

If anyone has mastered the magic of theatre to perfection, it must be Robert Lepage. The Canadian theatre maker Robert Lepage has made his name since the 1980s with performances acclaimed for their vision and technical innovation. Lepage's theatre is packed with innovative theatre techniques, epic stories and appealing characters.

High points in his oeuvre are *The Seven Streams of the River Ota* (1994) – about Hiroshima, concentration camps and AIDS – and the solo *The Far Side of the Moon* (2000), a story about two rival brothers in the context of the Cold War and the Space Race. Lepage directed Wagner's Ring Cycle at the Metropolitan Opera in New York in 2013. He was at the Holland Festival in 2014, with the multimedia spectacle *Playing Cards: SPADES*. Now he is returning with *887*, one of the most personal stories in his career.

It is noteworthy that Lepage's attitude towards language is not hostile, unlike many of the major visual artists of his generation. His work is even characterised by an old-fashioned love for things like plot and story, which usually makes it very accessible. It is his stage design that is forward-looking and visionary. He looks for the right form for every performance, one which does the story the most justice. This is an intense and democratic process – actors and director work organically and without a ready-made text, using improvisation to create a performance together. It is an extraordinary and time-consuming process, sometimes resulting in failure. But when it succeeds, Lepage makes something great. Video, film, decor, actors and music converge in an unprecedented way.

Lepage said in a conversation with British director Richard Eyre: 'I've never really been interested in theatre as such. In my adolescence I was more interested in theatricality. The reason, in my opinion, there's such a big difference between theatre and theatricality is that where I come from theatrical history is extremely young – about fifty years old or so – so we don't have any classics our classics are borrowed. When I say that I'm more interested in theatricality, it's because I think young creators, actors or directors in Québec, at least in the seventies, were much more influenced by rock, dance shows and performance art than by theatre, because theatre is not accessible as it is here in Britain. And the theatre that was there was a theatre that was already dead: not reflecting anybody's identity, not actually staging the preoccupations of the people.' Robert Lepage was born on 12 December 1957 in Québec City. He was

the first of Germaine and Fernand Lepage's two children. His father was a former Naval officer, working as a taxi driver. The family also had two adopted children, who were raised in English. When Robert and his sister were born, the family lived in French-speaking Québec and so they were raised in French. Lepage calls his family a 'metaphor for Canada'. Like the country, it is divided by a linguistic border.

Lepage returns to his childhood in *887*, recalling the poverty, language conflict and his own fears and doubts. *887* is a performance full of plot-lines and conflicting themes – vintage Lepage. As is always the case in his work, social and personal motives are entangled. All is compacted into a single entity, with Lepage linking everything together. He provides all the links, threads and acrobatic tricks needed to connect everything together. 'I don't think there is any kind of magic about what I do,' he says. 'All of the connections are there, somewhere in the subconscious or in the collective unconscious. If I let the elements speak to each other, then these coincidences will happen. And they do happen. They happen all the time.'

OVER DE ARTIEST

De Frans-Canadese regisseur **Robert Lepage** (1957, Québec) wordt internationaal geroemd om zijn prachtige en technologisch vernieuwende voorstellingen. Behalve een zeer succesvol theater- en operaregisseur is hij ook toneelschrijver en scenarist en regisseerde hij zes speelfilms. Na zijn opleiding aan het Conservatoire d'art dramatique de Québec begon Lepage in zijn geboortestad met acteren, schrijven en regisseren. In 1980 sloot hij zich aan bij Théâtre Repère, waarvoor hij in 1984 *Circulations* creëerde, het stuk waarmee hij doorbrak in Canada. Van 1989 tot 1993 was Lepage als artistiek directeur verbonden aan Théâtre Français van The National Arts Centre in Ottawa. In 1994 zette Lepage zijn eigen multidisciplinaire productiebedrijf Ex Machina op. Hiermee heeft hij als artistiek directeur de afgelopen twintig jaar een indrukwekkend oeuvre opgebouwd, met theaterproducties als *The Seven Streams of the River Ota* (1994), *Elsinore* (1995), het met een Evening Standard Award bekroonde *The Far Side of The Moon* (2000), een nieuwe versie van *The Dragons' Trilogy* (2003), *The Andersen Project* (2005), *Lipsynch* (2007), *The Blue Dragon* (2008) en *Eonnagata* (2009). In 2012-13 maakte hij *Playing Cards: SPADES* en *Playing Cards: HEARTS*. De eerste was in 2014 te zien op het Holland Festival. In 2013 maakte hij een nieuwe uitvoering van *Needles and Opium* (2013). Lopende voorstellingen zijn *887* (2015) en *Quills* (2016), het controversiële werk van Doug Wright over censuur met Robert Lepage als Markies de Sade, in co-regie met Jean-Pierre Cloutier.

Sinds 1993 heeft Lepage ook een reeks opera's geregisseerd en geproduceerd, waaronder onlangs Wagner's *Der Ring des Nibelungen* voor de Metropolitan Opera New York (2010-2012) en *The Tempest* van Thomas Adès in 2012. In 2012 waren *Le Rossignol et autres fables* en *Renard* (Stravinsky) van zijn hand te zien bij De Nederlandse Opera. Lepage is de eerste regisseur die als gast een productie maakt bij Théâtre du Soleil van Ariane Mnouchkine.

ABOUT THE ARTIST

The French-Canadian director **Robert Lepage** (1957, Québec City) is internationally renowned for the technical innovation and beauty of his performances. As well as his status as a highly successful theatre and opera director, he is known as a playwright and screenwriter, and has also directed six feature films. After his studies at the Conservatoire d'art dramatique de Québec, Lepage wrote, directed and played in several independent productions. He joined Théâtre Repère in 1980, creating *Circulations* for the company in 1984, which was his breakthrough in Canada. From 1989 to 1993 Lepage was the artistic director of The National Arts Centre's Théâtre Français in Ottawa. In 1994 Lepage set up his own multidisciplinary production company Ex Machina. As its artistic director, he has built up an impressive oeuvre over the past twenty years, including landmark theatre productions such as *The Seven Streams of the River Ota* (1994), *Elsinore* (1995), *The Far Side of the Moon* (2000), which won an Evening Standard Award, a new version of *The Dragons' Trilogy* (2003), *The Andersen Project* (2005), *Lipsynch* (2007), *The Blue Dragon* (2008) and *Eonnagata* (2009). In 2012-13 he made *Playing Cards: SPADES* and *Playing Cards: HEARTS*. *SPADES* was performed at the Holland Festival in 2014. In 2013 he made a new staging of *Needles and Opium* (2013). Current productions include *887* (2015) and *Quills* (2016) Doug Wright's controversial work on censorship, Robert Lepage as the Marquis de Sade, co-directed with

Jean-Pierre Cloutier. Lepage has also directed and produced several operas since 1993, including recently Wagner's Ring Cycle for the Metropolitan Opera New York (2010-2012) and *The Tempest* by Thomas Adès in 2012. His productions of *Le Rossignol et autres fables* ('The Nightingale and Other short fables') and *Renard* (Stravinsky) were performed at the Dutch National Opera in 2012. Lepage is the first guest director to make a production at Ariane Mnouchkine's Théâtre du Soleil.

internationaal
podiumkunsten
amsterdam

3 – 25 juni 2017
download de
app van het festival

HOLLAND
FESTIVAL

VRIENDEN

Het Holland Festival heeft het getroffen – met Vrienden die zich betrokken voelen bij kunst, die het werk van artiesten van wereldklasse willen volgen en die het festival steunen in de ambitie om nieuw werk te blijven presenteren, initiëren of (co)produceren. Vrienden vormen het hart van het festival en hun genereuze steun helpt om elk jaar een toonaangevend programma te maken. Het verheugt ons dat we u deze voorstelling mede dankzij de Vrienden van het Holland Festival kunnen tonen.

Ruth Mackenzie en Annet Lekkerkerker,
directie Holland Festival

FRIENDS

The Holland Festival is lucky – with Friends who are passionate about art, welcoming to our world class artists, ambitious to help the festival to present, commission and (co)-produce brilliant new work. Friends are the heart of the festival and their generous support helps the festival to create an exciting programme each year. We are delighted to be able to present this performance with support from the Friends of the Holland Festival.

Ruth Mackenzie and Annet Lekkerkerker,
board Holland Festival

HOLLAND FESTIVAL 2017

directie

Ruth Mackenzie, *artistiek directeur*
Annet Lekkerkerker, *zakelijk directeur*

raad van toezicht

Martijn Sanders, *voorzitter*
Gert-Jan van den Bergh
Mavis Carrilho
Ben Noteboom
Jet de Ranitz
Tom de Swaan

Het programma van het Holland Festival kan alleen tot stand komen door subsidies, bijdragen van sponsors en fondsen en door de gewaardeerde steun van u, ons publiek.

hoofdbegunstiger

Fonds 21

subsiënten

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Gemeente Amsterdam

fondsen, sponsors en instellingen

Stichting Ammodo, BankGiro Loterij Fonds, Rabobank Amsterdam, VSBFonds, Casa, Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting Dioraphte, Fonds Podiumkunsten, Kempen & Co, European Cultural Foundation, Brook Foundation, Westergasfabriek/MeyerBergman, Bruil, Clifford Chance LLP, BPD Cultuurfonds, Automobiëlbeprijf Van Vloten, Garuda Indonesia, Goethe-Institut, Lloyd Hotel, Volkshotel, Wilhelmina E. Jansen Fonds, Ambassade van Canada, Amerikaanse Ambassade Den Haag, Institut Français des Pays-Bas, Google Arts & Culture, Hofsteestichting, Hellingman & Zn.

HF Business

Beam Systems, De Nederlandsche Bank N.V., DoubleTree by Hilton, G&S Vastgoed, ING Groep, Loyens & Loeff, Ngage Media, Ten Have Change Management, WPG Uitgevers B.V.

jubileumsporsors

Ahold Delhaize, Heineken, KLM, KPMG, NS, Pon

mediapartners

NTR, VPRO

board of governors

De genereuze, meerjarige verbintenis van de Governors is van groot belang voor de internationale programmering van het Holland Festival en met name voor het aangaan van internationale coproducties.

G.J. van den Bergh en C. van den Bergh-Raat, Jéhan van Dijk, Bernard en Ineke Dijkhuizen, Jeroen Fleming, P. Gerla, H.J. ten Have en G.C. de Rooij, J. Kat en B. Johnson, Ton en Maya Meijer-Bergmans, Françoise van Rappard-Wanninkhof, M. Sanders, A.N. Stoop en S. Hazelhoff, Tom de Swaan, Elise Wessels-van Houdt, H. Wolfert en M. Brinkman
Governors die anoniem wensen te blijven.

hartsvrienden

R.F. van den Bergh, Kommer en Josien Damen, Sabine van Delft-Vroom, Huub A. Doek, J. Fleury, Tex Gunning, V. Halberstadt, Wendy van Ierschoot, Isaac en Francien Kalisvaart, Giovanna Kampouri Monnas, Luuk H. Karsten, Frans en Willeke Koffrie, Kristine Kohlstrand, Joost en Marcelle Kuiper, Monique Laenen en Titus Darley, Cees Lafeber, Emma Moloney, Sijbalt Noorda en Mieke van der Weij, Ben Noteboom, Robert Jan en Mélanie van Ogtrop-Quintus, Jeroen Ouwehand, Marinus Pannevis en Caroline Polak, Anthony en Melanie Ruys, Rob van Schaik en Wijnanda Rutten, Patty Voorsmit

beschermers

Lodewijk Baljon en Ineke Hellingman, Irma Boom en Julius Vermeulen, S. Brada, Frans en Dorry Cladder-van Haersolte, J. Docter en E. van Luijk, L. Dommering-van Rongen, Marry de Gaay Fortman, E. Granpré Moliere, M. Grotenhuis, S. Haringa, J. Houwert, R. Katwijk, R. Kupers en H. van Eeghen, J. Lauret, A. van der Linden-Taverne, F. Mulder, Adriaan en Glenda Nühn-Morris, G. van Oenen, H. Pinkster, Pim en Antoinette Polak, H. Sauerwein, C.W.M. Schunck, I.R. Snelleman en A. Vreugdenhil, K. Tschenett, Wolbert en Barbara Vroom, P. Wakkie, A. van Wassenaer, Martine Willekens, O.L.O. en Tineke de Witt Wijnen-Jansen Schoonhoven

begunstigers

B. Amesz, A. van de Beek en S. van Basten Batenburg, E. Blankenburg, Ellen Birnie, Co Bleeker*, K. Bodon, Wim Boerman, Jan Bouws, E. Bracht, W.L.J. Bröcker, F. van den Broek, G. Bromberger, Rachel van der Brug, D. de Bruijn, M. Daamen, J. Dekker, M.H. Dijkgraaf, M. Doorman, Chr. van Eeghen*, J. van der Ende, Ch. Engeler*, E.L. Eshuis*, E. de Graaff Van Meeteren, F. Grimmelikhuisen, D. Grobbe, Annelies Heidstra en Renze Hasper, J. Hennephof, G. van Heteren, L. van Heteren, B. van Heugten, S. Hodes, J. Hopman*, J. Houtman, E. Hummelen, Yolanda Jansen, P. Jochems, Jan de Kater, J. Keukens, P. Krom, A. Ladan*, M. Le Poole, M. Leenaers, K. Leering, T. Liefwaard, A. Ligeon, Hanna van der Linden, T. Lodder, Ken Mackenzie, A. Man, D. van der Meer, E. van der Meer-Blok, A. de Meijere, E. Merckx, Jaap Mulders*, H. Nagtegaal, La Nube, Kay Bing Oen*, P.M. Op de Coul, E. Overkamp en A. Verhoog, P. Price, F. Racké, H. Ramaker, S. van de Ree, Wessel Reinink, L. Remarque-van Toorn, M. Roozen, A. Schneider,

H. Schnitzler, G. Scholten, E. Schreve-Brinkman, Steven Schuit, P. Smit, G. Smits, A. Sonnen, K. Spanjer, W. Sorgdrager en F. Lekkerkerker, K. Spanjer, C. Teulings, H. Tjeenk Willink, A. Tjoa, Y. Tomberg, H. van der Veen, M.T.F. Vencken, R. Verhoeff, A. van Vliet*, R. Vogelenzang, F. Vollemans, M.M. de Vos van Steenwijk, A. Wertheim, M. van Wulfften Palthe, M. Yazdanbakhsh, P. van der Zant, Marian van Zijll Langhout, M.J. Zomer, P. van Zwieten en N. Aarnin
* extra bijdrage

jonge begunstigers

Kai Ament, Helene Bakker, Aram Balian, Ilonka van den Bercken, Maarten Biermans, Femke Bijlsma, Femke Blokhuis, Jasper Bode, Quirijn Bongaerts, Marcha van der Boon, Melanie Bosveld, Maarten van Boven*, Jonne ter Braak, Tessa Cramer, Snezana Djordjevic, Sandra Geisler, Matthijs Geneste, Susan Gloudemans, Marte Guldemon, Pieter Guldemon, Hagar Heijmans, Brendon Humble, Jort van Jaarsveld, Bram de Jaeger, Daan de Jong, Ytha Kempkes, Marc Koehler, Bas Köhler, Judith Lekkerkerker, Gustavo López, Pieter van der Meché, Frans Muller, Britt Ootes, Boris van Overbeeke, Menzo Reinders, Jasper Roodenburg, Peter Ruys, Guus Schaepman, Gijs Schunselaar, Monica Sette, Reinout Steenhuizen, Farid Tabarki, David van Traa, Frank Uffen, Helena Verhagen, Tristen Vreugdenhil, Danny de Vries
* extra bijdrage

liefhebbers

Alle 682 Liefhebbers.

Vrienden die anoniem wensen te blijven.

WORD VRIEND

Het Holland Festival heeft uw steun nodig. Als Vriend draagt u bij aan het succes en de bloei van het festival.

Liefhebber - vanaf € 55 per jaar
U ontvangt dit programmaboek gratis, u heeft voorrang bij de kaartverkoop en u krijgt korting op tickets.

Begunstiger - vanaf € 250 per jaar (of € 21 per maand)
Uw bijdrage komt rechtstreeks ten goede aan de internationale programmering van het Holland Festival. Als Begunstiger heeft u recht op vrijkaarten en andere aantrekkelijke privileges.

Jonge Begunstiger - vanaf € 250 per jaar (of € 21 per maand)
Ontvang dezelfde privileges als de Begunstigers én neem deel aan een speciaal programma waarin je elkaar ontmoet en voorstellingen geselecteerd zijn die je niet mag missen.

Beschermer - vanaf € 1.500 per jaar (of € 125 per maand)
Als dank voor uw aanzienlijke bijdrage aan de internationale programmering van het Holland Festival ontvangt u een uitnodiging voor de openingsvoorstelling en voor exclusieve bijeenkomsten, naast vrijkaarten en andere privileges.

Hartsvriend - vanaf € 5.000 per jaar
Als Hartsvriend van het Holland Festival nodigen we u uit om dichterbij de makers te komen. Met gelijkgestemden en gasten van het festival verwelkomen we u graag op speciale gelegenheden en geven u een blik achter de schermen.

JOIN US

The Holland Festival needs your support.
Join us now as a festival Friend and contribute to the festival's ongoing success and growth.

Liefhebber - from € 55 annually
You will receive programme books such as this one for free, have access to advance ticket sales and get discounts on tickets.

Begunstiger - from € 250 annually (or € 21 per month)
Your contribution goes directly to the Holland Festival's international programming. As a Begunstiger, you have a right to free tickets and other attractive privileges.

Jonge Begunstiger - from € 250 annually (or € 21 per month)
Receive the same privileges as the Begunstigers and also take part in a special programme in which you meet each other at selected shows that are too good to miss.

Beschermer - from € 1.500 annually (or € 125 per month)
As thanks for your considerable contribution to the Holland Festival's international programming, you receive an invitation to the opening performance and exclusive gatherings in addition to free tickets and other privileges.

Hartsvriend - from € 5.000 annually
We invite Holland Festival Hartsvrienden to become more closely acquainted with the makers of the Festival and meet like-minded people and guests.

Geefwet

Sinds 1 januari 2012 is het nog aantrekkelijker om het Holland Festival te steunen vanwege de Geefwet die tot 1 januari 2018 van kracht is. De Geefwet houdt in dat giften aan culturele ANBI's met 25% verhoogd mogen worden tot een maximum aan schenkingen van € 5.000 per jaar. Schenkt u meer dan € 5.000, dan kunt u het resterende bedrag voor het reguliere percentage (100%) aftrekken van de inkomstenbelasting. De voordelen van de Geefwet gelden voor alle belastingplichtigen (particulieren en bedrijven) en zijn van toepassing op zowel eenmalige als periodieke schenkingen.

Voordeel van een periodieke schenking

Een eenmalige gift is beperkt aftrekbaar voor de belasting. Het totaal van de giften op jaarbasis dient hoger te zijn dan 18 (drempel) met een minimum van € 60 en kan tot maximaal 10% (plafond) van het inkomen worden afgetrokken. Een periodieke gift is een gift waarbij voor een periode van ten minste vijf opeenvolgende jaren een gelijke uitkering wordt gedaan, vastgelegd in een periodieke akte. De gift is volledig aftrekbaar zonder aftrekdrempel of aftrekplafond.

Wilt u ook Vriend van het Holland Festival worden? Ga voor meer informatie en een aanmeldformulier naar hollandfestival.nl (Steun HF) of neem vrijblijvend contact op met Nicole Mooij op 020 – 788 21 14.

Donations to the Festival are tax-deductible

Between 1 January 2012 and 1 January 2018, a special tax law is in effect which makes it more advantageous to make charitable donations. Called the 'Geefwet', this law allows you to claim your deductions to cultural organizations with ANBI status with an additional 25% for tax benefits (a total of 125%). The Holland Festival has such an ANBI status. The fiscal advantage applies to donations that total a maximum of € 5.000 annually. If you donate more than € 5.000 to registered charities, you can deduct the remaining amount for the regular percentage (100%). The advantages of the Geefwet apply to all taxpayers (private parties and businesses) and are applicable to both individual and periodical gifts.

Advantages of a periodical gift

Restrictions apply to deductions for individual gifts. Individual gifts are tax-deductible when the total amount of gifts given in one year surpasses 18% of your income, with a minimum of € 60. The amount given above the minimum threshold is tax-deductible. The maximum deductible amount is 10% of your threshold income. There are fiscal benefits for periodical gifts with an annuity construction for five years and upwards. If you choose to support the Holland Festival for a minimum of five years, your gift will be fully tax-deductible.

If you would like to join us, go to our website hollandfestival.nl (Support HF) for more information or call Nicole Mooij for an informal talk without obligations: 020 – 788 21 14.

COLOFON COLOPHON

Holland Festival

Piet Heinkade 5

1019 BR Amsterdam

tel. +31 (0)20 – 788 21 00

info@hollandfestival.nl

www.hollandfestival.nl

eindredactie en opmaak

editorial and lay-out

Holland Festival

tekst text

Vincent Kouters

vertaling translation

Brendan Monaghan

ontwerp design

thonik

omslagfoto photo cover

© Érick Labbé

druk printing

Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

© Holland Festival, 2017

Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Holland Festival.

No part of this publication may be reproduced and/or published by any means whatsoever without the prior written permission of the Holland Festival.

SHOSTAKOVICH TRILOGY

Het Nationale Ballet

ZA 17.6, DO 22.6, VR 23.6, ZO 25.6*,

WO 28.6, DO 29.6, VR 30.6

20:15, *14:00

Nationale Opera & Ballet

DEMOLISHING EVERYTHING WITH AMAZING SPEED

Dan Hurlin, Dan Moses Schreier

WO 21.6, DO 22.6, VR 23.6

20:30

Compagnietheater

ORCHESTER-FINALISTEN

Studenten Koninklijk Conservatorium,

Christine Chapman

DI 20.6 – 20:30

Muziekgebouw aan 't IJ

LADY EATS APPLE

Back to Back Theatre

ZA 24.6, ZO 25.6*

20:30, *15:00 & 20:30

Stadsschouwburg Amsterdam

ALLES WIEDER GUT

Franui, Florian Boesch, Jonas Dahlberg

WO 21.6 – 20:30

Muziekgebouw aan 't IJ

HOLLAND FESTIVAL PROMS

Sinta Wullur, Kate Moore, Lucas & Arthur
Jussen, Tom Jenkinson, James McVinnie,
The Nile Project

ZA 24.6 – vanaf 15.00

Het Concertgebouw

Hoofdbegunstiger:
FONDS 21

A
O M
D M
O

BankGiro | **FONDS**
Loterij

Rabobank

MEDE MOGELIJK
GEMAAKT DOOR

COPRODUCTIE

HFyoung

CANADA
15

EM
EX MACHINA

HF

887 MAAKT DEEL UIT VAN
HET HF YOUNGPROGRAMMA.